

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

Subsect. 3. Aliter oppugnatur solutio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95892](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95892)

cum neque in conceptu formali formaliter, neque in obiecto obiective sit aliqua inaequalitas aut attributio; neque etiam ut illa entitas ut sic obiectiva consideratur in ordine ad inferiora, quia non consideratur nisi ut tribuat inferioribus illud esse praecisum, in quo nulla datur inaequalitas, unde adhuc prout respicit inferiora nullam dicit inaequalitatem, nec diversitatem pro ut formalissime cognoscitur & representatur per illud nomen ens, sed potius ut sic includit omnimodam identitatem & aequalissimam unitatem: ergo dicit absolutam univocationem: ergo ens formaliter sumptum formalissime est univocum & non analogum etiam ratione transcendentiae.

92 Secundo, quando solutio affirmat in ratione entis ut applicata & inclusa in differentiis esse diversitatem, vel illi gradui addit aliquid ab ipso virtute distinctum, quod sit extra rationem illius, vel non; si hoc secundo: ergo neque in ratione entis ut applicata est diversitas & inaequalitas: patet consequentia, quia Deus v. g. à creatura non differt per id quod est formaliter de ratione entis ut sic, quidquid enim est de ratione entis ut sic à quacumque creatura indivisibiliter & aequaliter participatur, quia in illa ratione, ut sic, ut *questione praecedenti* demonstravimus, nulla est diversitas & inaequalitas.

93 Si primum: ergo ratio entis, ut applicata, non solum dicit illam rationem, verum & ipsas differentias; atque adeo dum affirmant ens ut applicatum & ut inclusum in differentiis importare inaequalitatem & diversitatem, nihil aliud est quam dicere in ipsis differentiis esse inaequalitatem & analogiam physice inaequalitatis, atque adeo conceptum ad ipsas differentias actu terminatum, & quatenus quoad expressum distinguuntur ab ipsa ratione entis esse formaliter analogum, non autem conceptum terminatum ad rationem superiorem entis; unde solutio haec vel insufficiens est, vel intentum nobis concedit, nempe non posse esse analogiam; cum omnimoda entis praecisione.

94 Declaratur hoc in sententia Scoti, admittente rationem entis ex natura rei distinguui à differentiis; illa ratio univoca est & tamen ut applicata differentiis dicit diversitatem & inaequalitatem illarum; ergo non sufficit ad analogiam entis quod ipsum ut imbutum in differentiis dicat diversitatem ratione illarum.

95 Praeterea, quia ex hoc fit rationem entis & substantiae, non modo ut respicit Deum & creaturas, vel ut respicit accidens & substantiam, verum etiam ut respicit duos intellectus & etiam hominem & equum, & alias res independentes completas mutuo esse analogam, quod tamen est contra communem modum cognoscendi analogia, & contra veritatem est, quia ea quae sunt analogia unum est perfectius altero in ratione superiori, & unum habet rationem superiorem cum habitudine ad aliud: sed duo intellectus non participant rationem entis cum attributione & habitudine unius ad alium, & idem est in equo respectu hominis: ergo falsa est sententia Adversariorum. Sequela sic probatur, quia ens non minus transcendit hominem & equum quam substantiam & accidens, & non minus transcendit duos intellectus, quam Deum & creaturam, sed ratione solius transcendentiae ens est analogum respectu Dei & creaturarum, accidentis & substantiae: ergo ens erit analogum respectu hominis & equi & res-

pectu duorum intellectuum: ergo est transcendens respectu illorum.

Dices verum esse quod ens sit transcendens, ac proinde quod sit analogum & non univocum respectu hominis & equi, & respectu duorum intellectuum.

Sed contra hoc est, id quod nuper diximus: 96 deinde quia si ens esset analogum respectu hominis & equi, etiam quodcumque aliud inferius praedicatum ente esset analogum; unde substantia, vivens, corpus & animal similiter essent analogae, quod est falsissimum, quia sunt genera respectu hominis & equi, ac proinde debent esse univoca & non analogae.

Sequela sic probatur, quia eo modo convenit 97 praedicatum inferius quo convenit praedicatum superius, v. g. ratio spiritus convenit univocae Angelis & Archangelis, quia convenit univocae illis ratio substantiae, & Petro & Paulo convenit univocae ratio hominis, quia univocae convenit illis ratio animalis: imo si inaequaliter & analogice conveniret illis ratio animalis, similiter analogice & inaequaliter conveniret ratio hominis; ratio autem à priori est, quia quicquid dicitur de superiori, dicitur de omni contento sub illo: unde si ratio superior est analogae respectu aliquorum, etiam ratio inferior illius erit analogae, quia constituitur à ratione superiori eo modo quo ratio superior est; ideo enim, qui ponunt analogiam respectu entis in Deo & in creaturis, ponit etiam analogiam inter Deum & creaturam, v. g. Angelum non solum in ratione entis, sed etiam in ratione substantiae intellectualis & spiritualis, quae sunt praedicata inferiora respectu entis ut sic; ergo si per vos ratio entis est analogae respectu hominis & equi, similiter erunt analogae reliqua praedicata inferiora entis ut sic, & superiora respectu hominis & equi, v. g. substantia, corpus, vivens & animal: sed nullo modo sunt analogae, sed potius univocae respectu hominis & equi, quia sunt genera respectu illorum: ergo similiter ratio entis erit univoca, & non analogae respectu eorumdem.

SUBSECTIO III.

Aliter oppugnatur solutio.

98 Via ex opposita sententia sequitur animal etiam esse analogum respectu leonis & elephantis: sed hoc est falsum & contra ipsos Adversarios: ergo solutio illa nullius est momenti. Sequela illa maioris sic patet, nam animal ut praecisum dicit unitatem simpliciter, & ut est contractum in inferioribus habet diversitatem, cum animal sit à parte rei idem cum rationale & irrationale, ita ut verum sit dicere de animali hominis quod sit rationale, & de animali equi quod sit brutum; sed rationale & brutum quatenus talia sunt diversa: ergo animal quod est idem realiter cum illis habebit diversitatem ut contractum: ergo est analogum. Patet consequentia à paritate rationis; nam ideo per vos ens est analogum, quia ut praecisum est unum, & ut contractum est diversum, ac proinde est partim idem & partim diversum, sed etiam animal ut praecisum est idem & ut contractum est diversum: ergo partim est idem & partim diversum: ergo est analogum sicut ens.

Dices

Quæst. III. Vtrum Transcendentia, &c. 109

99 Dices esse discrimen inter animal & ens; nam licet verum sit quod animal quatenus est idem realiter cum differentiis, dicat diversitatem, nihilominus per rationem non dicit diversitatem, quia ex eo quod non sit transcendens distinguitur à differentiis quod non habet ens, quia ex eo quod invivatur in differentiis non distinguitur ab illis, ac proinde est omnino idem cum illis, & sic habet diversitatem quam ille: sed contra manifeste, quia licet ens invivatur in differentiis & in inferioribus quæ constituit essentialiter, nihilominus distinguitur saltem inadæquate per rationem ab illis, & ideo licet sit vera hæc prædicationis substantia est ens, perfectitas est ens, nihilominus hæc non est vera: ens est substantia, ens est perfectitas: unde per rationem falsa est illa propositio, quia ens de se neque est substantia, neque accidens, & in hoc assimilatur ens generi: quia ens universalis est substantia & perfectitas, ac proinde est indifferens respectu substantiæ & accidentis, sicut genus universalis est homine; & ideo est indifferens ad hominem & ad equum, & per consequens non est vera formalissime per rationem animal est homo, licet sit hæc vera homo est animal: sic similiter quia ens determinate non dicit perfectitatem sicut dicit perfectitatem determinate substantia, quia determinate substantia includit ens, & perfectitatem tanquam duos conceptus, vel omnino distinctos vel tanquam distinctos solum per maiorem & minorem expressionem.

100 Ergo si animal ex eo solum quod distinguitur per rationem à differentiis & ab inferioribus, non habet diversitatem quam illa habent, similiter ens cum distinguitur per rationem inadæquate à suis differentiis, sufficit ut sub tali conceptu formali, & nomine entis nullam dicat diversitatem, quia adhuc ut non attribuitur vni quod attribuitur alteri, non est necesse distinctio adæquata: sed sufficit quæcumque inadæquata, ut v.g. non solum est verum dicere, arbor non est homo propter distinctionem adæquatam, sed etiam propter inadæquatam est verum dicere, materia prima non est homo, ratione cuius sicut arbori non attribuitur proprietas hominis, ita similiter materiæ primæ non attribuitur proprietas hominis propter solum distinctionem inadæquatam, atque quia distinguitur inadæquate ex parte sui à differentiis non potest dici est perfectitas, sed potius negatur formalissime quod sit substantia vel perfectitas: ergo sufficit talis distinctio ut per rationem non attribuitur enti secundum se diversitas ipsius perfectitatis & inaleitatis: ergo ens secundum se licet transcendat differentias, quando præcenditur ab illis, solum habebit unitatem simpliciter & non habebit diversitatem: ergo erit univocum etiam si sit transcendens.

101 Amplius vergetur, quia si sola transcendentia tribueret enti diversitatem quam habent differentia in quibus includitur, neque distinctio quam habet, quia inadæquata est, à differentiis tolleret diversitatem ab ente, similiter animal haberet diversitatem, non quia includeretur in differentiis, sed quia includitur in homine & equo essentialiter qui habent diversitatem, & à quibus solum inadæquate distinguitur animal, nam ad hoc ut in aliquod refundatur diversitas, si tota ratio talis refusionis est inclusio essentialis sine distinctione adæquata ab includentibus diversis, non est necesse ut includatur in omnibus diversis, sed

sufficit inclusio in aliquibus diversis sine distinctione adæquata, in quo casu saltem ab illis diversis in quibus includitur, erit diversum illud inclusum, seu habebit diversitatem tale inclusum, licet ab omnibus non accipiat, quia in omnibus non includitur, sed animal nullam diversitatem accipit secundum se ab homine, equo, & leone, qui habent diversitatem essentialem ex eo quod sit præcisum simpliciter ab illis, ratione distinctionis inadæquate, quam habet respectu illarum specierum: ergo similiter ratio entis secundum se præcisà à differentiis simpliciter ratione distinctionis inadæquate, nullam habebit diversitatem ab ipsis differentiis, etiam si alias includatur in illis & constituat illas essentialiter, quia non est maior ratio, quare ens accipiat diversitatem ab includentibus diversis illud, & animal non habeat diversitatem à diversis includentibus similiter illud.

Hæc totum efficaciter vergetur in sententia Patris Hurt, quia ratio superior animalis, ut ipse ait, quæ est obiectum conceptus universalis, & ratio inferior seu differentialis obiective, seu ex parte obiecti non distinguitur adhuc per rationem, sed sunt idem omnino obiectum, ita ut ex parte obiecti non correspondeat aliud & aliud obiectum, quia hicaute nullam præcisionem obiectivam cognoscit ex parte rerum, unde illud omnino quod denominatur animal, denominatur rationale homo & Petrus per diversos conceptus formales, sicut idem lac denominatur amatum ab amore, & cognitum à cognitione, album ab albedine & à dulcore dulces; non enim est una formalitas quæ denominatur alba, & alia quæ appellatur dulcis, sic P. Hurtado in metaphysica, disputatio 5, sect. 10. ex quibus evidenter colligitur, animal rationale, homo, & Petrus eodem modo distingui ac ens à perfectitate, & substantia, quia illa omnia nullo modo obiective, sed tantum ex parte conceptus formalis distinguit hic author, unde eodem modo se habent animal respectu suorum inferiorum, sicut ens respectu suorum, quia sicut ens solum distinguitur à suis inferioribus non obiective sed per conceptus formales magis & minus expressos, ita etiam animal solum distinguitur à rationalitate & irrationalitate, non ex parte obiecti sed solum per conceptus formales magis & minus expressos: ergo animal eadem distinctione inadæquata ac ens & non adæquata distinguitur à suis inferioribus & differentiis eorundem, imo & eodem modo imbibetur in inferioribus & differentiis ex parte obiecti animal, ac ens, cum deatur omnimoda identitas ex parte illius, quia tota illa ratio imbibitionis & distinctionis inadæquate, seu transcendentia in ente respectu suorum inferiorum est, quia ens obiective adhuc per rationem non distinguitur à suis inferioribus & differentiis, sed hæc omnimoda identitas & non distinctio obiectiva reperitur in animali respectu differentiarum, ac proinde transcendentia reperitur in ipso: ergo si sola transcendentia & omnimoda identitas obiectiva in ente cum differentiis constituit ens analogum, similis identitas & transcendentia quæ reperitur in animali respectu differentiarum constituet animal in esse analogi, & tollit univocationem ab ipso, sed falsum est dicere quod animal non sit univocum etiam si habeat omnimodam identitatem cum differentiis & inferioribus ex parte obiecti: ergo falsum est dicere ens non esse univocum ratione talis transcendentia.

endentia & omnimoda identitatis cum differentijs ex parte obiecti.

Dices aliter se habere ens respectu differentiarum ac se habet animal respectu illarum.

- 103 Sed contra manifeste, quia vel hæc differentia est inter ens, & differentias obiective sumptas, vel ex parte conceptus formalis, sed neque ex vna, neque ex altera parte datur discrimen inter ens & animal in ordine ad differentias: ergo falsa est solutio. Maior est certa, quia quidquid est in ente aut est formale ex parte cognitionis, aut est ex parte obiecti ipsius cognitionis, vt de se pater, nihil enim præter hæc reperitur in ente vt ex ipsis terminis liquet.

Minor in qua est difficultas sic demonstratur, quia si ens & differentia sumantur ex parte cognitionum, distinguuntur non solum per rationem inadæquate aut adæquate, sed etiam distinguuntur realiter adæquate, quia cognitio terminata ad ens, & cognitio terminata ad differentias realiter distinguuntur vt *questionibus sequentibus* late demonstrabitur.

- 104 Si autem sumantur ens & differentia ex parte obiecti, nulla datur distinctio neque realis neque rationis, quia nulla datur præcisio obiectiva adhuc per rationem inter ens & differentias, sed etiam similiter si animal & rationale, aut irrationale attendantur ex parte conceptuum formalium distinguuntur realiter adæquate, sicut conceptus formales entis & differentiarum, si autem sumantur obiective ens, rationale, irrationale & animal nullomodo distinguuntur, quia nulla datur præcisio obiectiva, ac proinde datur omnimoda identitas inter illas adhuc per rationem, sicut inter ens, perfectiorem &c. ergo eodem modo se habet animal respectu differentiarum tam obiective quam formaliter, sicut ens respectu suarum differentiarum: ergo falsum est dicere dari discrimen inter ens comparatum cum differentijs, & inter animal comparatum cum rationali, & irrationali: ergo si animal nullo modo est analogum, sed omnino univocum, similiter animal ens erit omnino univocum & non analogum.

Vrgetur principaliter conclusio, si fundamentum Adversariorum esset verum, & equivocum esset analogum, sed hoc est absurdum, quod negant adversarii, ergo &c. probatur maior, equivoca essent partim diversa, & partim eadem: ergo essent analogi. Probatur antecedens, equivoca vt significantur hoc nomine canis v. g. sunt diversa, sed quatenus significantur hoc nomine substantia sunt eadem: ergo equivoca essent partim eadem & partim diversa. Probatur maior, ideo secundum Adversarios ens est analogum, quia quatenus significatur per nomen ens, est idem & per nomen substantia est diversum: ergo vt aliqua sint analogi sufficit quod vt significantur per diversa nomina sint partim eadem, & partim diversa.

- 105 Dices, quod est diversa ratio in equivocis ac in analogis transcendentibus, quia nomina diversa significant eundem conceptum transcendentem, saltem inadæquate; nam idem conceptus entis significatur per nomen ens & per nomen substantia, in equivocis autem per diversa nomina non significatur idem conceptus, sed diversi.

- 106 Sed contra & meo videri satis efficaciter contra, Hurr. nomen canis in sententia Hurr. significat expresse, & formaliter animal latrabile, & etiam significat expresse substantiam, & idem no-

men substantia significat eandem substantiam, sed substantia significata per nomen canis & per nomen substantia est idem conceptus inadæquate: ergo in equivocis per diversa nomina significatur idem conceptus saltem inadæquate. Probatur minor, quia ratio superior & species sunt idem conceptus inadæquate, quia tantum inadæquate distinguuntur: ergo nomen significans speciem & significans rationem genericam, significant eundem conceptum inadæquate; sed nomen canis & nomen substantia significant rationem genericam & speciem: ergo significant eundem conceptum inadæquate: ergo equivoca sunt analogi, quia provt significata per diversa nomina sunt partim eadem & partim diversa: ergo nullum datur nomen equivocum.

SVBSECTIO IV.

Aliud argumentum principale ponitur.

Quia essentia divina licet transcendat divinas relationes (nam ultimum Paternitatis non est ens creatum sed increatum & independens: ergo Deus est ratione cuius definitum est in Ecclesia contra Gilbertum Porretanum: quidquid in Deo est Deum esse) & divinarum relationes dicant multitudinem & diversitatem, nihilominus divina essentia vt talis, & secundum conceptum divinæ essentia, semper est eadem vna sine aliqua diversitate & multiplicitate, ergo licet ens vt sic quod in se vt præsum est simpliciter vnum transcendat differentias habentes diversitatem inter se, nihilominus ipsum ens vt ens, & sub conceptu expresso entis non dicat diversitatem, sed unitatem quam ex se habet: consequentia patet à paritate rationis, quia non est maior ratio quare divina essentia ratione transcendentia in relationibus distinctis, & differentibus non habeat diversitatem ab illis, & habeat illam ens à differentijs in quibus imbibitur.

Deinde quia quando datur aliqua forma vel quasi forma in aliquibus subiectis capacibus talis formæ, effectus primarius resultans in vno subiecto necessario resultat in alio, unde si existente in aliquo subiecto capaci forma non resultat effectus primarius illius, evidenter sequitur talem effectum non oriri à tali forma, v. g. quia videmus in sacaro esse dulce, vbi existit albedo, & in signo aut parietis, vbi datur albedo, non dari dulce, evidenter colligimus dulce non esse effectum primarium albedinis, neque dulcorem aut dulce esse provenire ab albedine, sed videmus in Deo aut in divina essentia transcendentiam respectu diversarum & distinctarum relationum, & nihilominus ex vi talis transcendentia nihil diversitatis refunditur in divinam essentiam: ergo evidenter sequitur transcendentiam, quæ connaturaliter datur in ente nullam causare in ipso diversitatem, quia licet transcendat illas, transcendit ipsas per modum formæ metaphysicæ, quæ ex eo quod talis est (vt supra demonstravimus) nullo modo potest formaliter diversificari à differentijs, quæ sunt quasi subiectum talis formæ; forma enim constituitur à subiecto, sed e contra.

Deinde quia licet ens transcendat differentias, non est in differentijs expresse, sed confuse; differentia autem confusa unitatem habent, & solum differentia quoad expresse habent diversitatem.